

RAADSVOORSTEL	
Raadsvergadering	: 7 juni 2021
Voorstelnummer	:
Datum raadsvoorstel	:
Portefeuillehouder(s)	: Wethouder Van Diepen
Commissie	: Openbare Ruimte
Datum commissie	: 27 mei 2021
Soort agendering	: ter advisering
Agendapunt	:
Team	: Domein Openbare Ruimte, Team Gemeentelijke eigendommen
Opsteller(s)	: M. van Beusekom
Datum B&W besluit	: 13 april 2021
Bijlagen:	: 2
Onderwerp :	De klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda met als doel dat de gemeentes in regio Alkmaar (7 gemeentes waaronder BUCH) in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust zijn.

Voorgesteld besluit

1. De klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda regio Alkmaar vast te stellen;
2. In te stemmen met het laten verzorgen van een gezamenlijke subsidieaanvraag voor de impulsregeling voor de hele regio Noorderkwartier door een aan te wijzen partij, teneinde aanspraak te kunnen maken op de subsidieregeling.
3. Kennis te nemen van het uitgangspunt dat alle uitvoeringsprojecten in de regio vanaf nu klimaatbestendig en waterrobuust dienen te zijn, conform de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie uit 2014. Dit wordt financieel verder uitgewerkt in een nog nader op te stellen lokale uitvoeringsagenda.

Geheimhouding

☐ Ja ☒ Nee

RAADSVOORSTEL**INLEIDING**

De volgende tekst is goed om te combineren met de infographic in de bijlage. Door de toenemende klimaatverandering is er landelijk een sterk gevoel van urgentie en noodzaak omtrent klimaatadaptatie ontstaan. In 2014 is om deze reden door het Rijk de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie genomen, waarin is gesteld dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust ingericht moet zijn. Om dit doel te behalen is in dezelfde deltabeslissing ook gesteld dat alle Nederlandse overheden in 2020 klimaatbestendigheid en waterrobuustheid in hun beleid en handelen hebben verankerd. Om de overheden te ondersteunen bij de uitvoering van de deltabeslissing, heeft het Rijk in 2017 het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) gepubliceerd. Sinds 2018 werkt de regio Alkmaar in regionaal verband aan de invulling van de opgaven uit het DPRA om klimaatbestendig inrichten breder en dieper te borgen in de ambtelijke organisaties. Dit heeft ertoe geleid dat wij met het samenwerkingsverband regio Alkmaar een klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda hebben opgesteld.

In dit raadsvoorstel wordt de totstandkoming van de klimaatadaptatiestrategie en de uitvoeringsagenda nader toegelicht en wordt een advies gedaan.

INVLOED KADERS OP KEUZERUIMTEWet en regelgeving

Dit voorstel heeft betrekking op de volgende wet- en regelgeving: Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie (2014) dat verder uitgewerkt is in het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA) in 2017. Hierin is afgesproken dat in 2020 klimaatbestendigheid en waterrobuustheid verankerd is in beleid en dat dit uitgevoerd wordt volgens de ambities van het DPRA (<https://klimaatadaptatienederland.nl/hulpmiddelen/>). Daarmee is dit raadsvoorstel een uitwerking van een landelijke beslissing en is er nu weinig beleidsruimte. In een verdere (financiële) uitwerking hiervan komen we weer terug bij de raad.

Lokaal beleid/ bestuurlijke doelen

Dit voorstel heeft betrekking op de volgende politieke dossiers:

1. In het coalitieakkoord 2021-2022 Bouwen aan Heiloo komt klimaatadaptatie regelmatig terug onder punt 3 Op weg naar duurzaamheid:
 - “het klimaatbestendig inrichten van onze gebouwde omgeving”
 - “natuurontwikkeling en biodiversiteit”
 - “Door het veranderende klimaat is het noodzakelijk om meer ruimte te maken voor waterberging en zetten we ons actief in om verstening van tuinen tegen te gaan.”
 - “Klimaatvriendelijke tuinen, groene daktuinen etc. stimuleren”
 - “Door slimme infiltratiesystemen wordt het regenwater zoveel mogelijk in het gebied zelf gehouden om verdroging tegen te gaan;
 - “In samenwerking met ontwikkelaars komt er voorlichting over de tuinaanleg aan bewoners van nieuwbouwwijken.”

Deze punten komen allemaal terug in de voorliggende klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda. Voor groene daken is er een subsidieregeling via ODNHN. De klimaatvriendelijke tuinen, tuinaanleg met ontwikkelaars en bewoners in nieuwbouwwijken komen ook terug in een ander nog vast te stellen voorstel voor de plusambitie klimaat.

2. In november 2019 is door de gemeente Heiloo het Plan van Aanpak Klimaatadaptatie Noord-Kennemerland-Noord vastgesteld, gebaseerd op het DPRA. Dit Plan van Aanpak was een proces van stresstesten, risicodialogen met stakeholders en het opstellen van een uitvoeringsagenda. Het voorliggende stuk, klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda regio Alkmaar, is het resultaat hiervan.
3. In 2020 is het Ambitiedocument programma Klimaat vastgesteld door de gemeenteraad. Relevante uitgangspunten van de visie zijn integraliteit, betaalbaarheid, lokale initiatieven en draagvlak in de samenleving. Klimaatadaptatie is een van de vijf pijlers daarin, die volgens de daarin genoemde planning in 2021 wordt vastgesteld. Met het voorliggende stuk klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda regio Alkmaar kunnen we hiermee voortvarend mee aan de slag. Regionaal samen optrekken waar het kan, en lokaal uitvoeren.
4. Het Gemeentelijk Rioleringsplan Heiloo 2019-2023. De kostendekking die hierin is vastgesteld is een belangrijk onderdeel van de kostendekking van klimaatadaptatie.
5. De ambities voor het openbaar groen in de gemeente Heiloo zijn vastgelegd in het Groenbeleidsplan 2012-2022 en het Bomenbeleidsplan 2008. Het groenbeheerplan 2021-2031 slaat de brug tussen op strategisch en tactisch niveau vastgelegde ambities en de operationele realisatie hiervan. Een belangrijke aanbeveling uit het groenbeheerplan is om een nieuw groen- en bomenbeleidsplan op te stellen. Hierin kan invulling gegeven worden aan nieuwe en gewijzigde wetgeving, zoals de omgevingswet. Het vastleggen van de waarde en kwaliteiten van groen is hierin belangrijk. Ook kan in een nieuw beleidsplan ingegaan worden op actuele beleidsontwikkelingen zoals klimaatadaptatie, hittestress, steenbreek, bomen in relatie met zonnepanelen, vochtopname bij bomen en de verwachte toename van boomziekten en invasieve exoten en de bestrijding hiervan. Het groenbeheerplan is nog niet vastgesteld door de gemeenteraad.

TOELICHTING OP HET VOORSTEL

De volgende tekst is ook samengevat in de infographic in de bijlage. In 2019 heeft de projectgroep klimaatadaptatie regio Alkmaar gebruik gemaakt van de Rijkssubsidieregeling voor het versnellen van de planvorming van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. In 2018 en 2019 zijn de klimaatkwetsbaarheden voor wateroverlast door extreme neerslag, droogte, hittestress en overstroming voor alle gemeenten in regio Alkmaar in beeld gebracht, op basis van de beschikbare openbare databronnen, zoals de Klimaatatlas HHNK. Op basis van de inventarisatie van de kwetsbaarheden zijn er brede ambtelijke bijeenkomsten geweest om zoveel mogelijk mensen en afdelingen in de organisatie bewust te maken van de kwetsbaarheden.

Vervolgens zijn er risicodialogen gevoerd met externe stakeholders voor bewustwording, maar ook om informatie op te halen over potentiële risico's en oplossingen. Tot slot is er een bewonersenquête gehouden om te op te halen wat er bij burgers leeft rond klimaatadaptatie.

Zo is er een strategie bepaald voor effectieve klimaatadaptatie:

- Inclusieve samenwerking en betrekken externe partijen
- Integraal werken
- Bewustwording
- Het goede voorbeeld geven
- Borgen in richtlijnen en regels

Ook is er voor de periode t/m 2024 een uitvoeringsprogramma opgesteld, van procesactiviteiten om verder te professionaliseren, en van fysieke uitvoeringsprojecten per gemeente.

Zo is er een proces uitgevoerd van weten (informatie verzamelen), willen (ambities) en werken (uitvoeringsprogramma) volgens de Handreiking Ruimtelijke Adaptatie (<https://klimaatadaptatienederland.nl/handreiking/handreiking/>) en het resultaat ligt hier nu ter vaststelling in de raad.

DOOR HET COLLEGE OVERWOGEN ALTERNATIEVEN

Het college biedt in haar besluit en voorstel geen alternatieven. Besluit 1 gaat over het werken volgens de opgestelde strategie en uitvoering die voortvloeit uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2018 (<https://klimaatadaptatienederland.nl/overheden/deltaplan-ra/>), een opdracht van de rijksoverheid. Met deze klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda hebben we een betere uitgangspositie in de onderhandeling met ontwikkelaars. De te doorlopen procesactiviteiten uit paragraaf 4.1 gaan dat nog meer versterken.

Besluit 2 is een noodzakelijke stap voor aanvraag van subsidie volgens de procedure van de impulsregeling.

REGIONALE SAMENWERKING EN COULEUR LOCALE

De klimaatadaptatiestrategie is met de zeven gemeentes uit de regio Alkmaar en het hoogheemraadschap opgesteld. Er zijn gebiedstypologieën gemaakt met specifieke onderdelen uit de strategie, omdat klimaatadaptatie erg afhankelijk is van het type landschap en de ondergrond. Gemeente Heiloo valt onder de typologie Kralensnoer, de reeks dorpen op de strandwal die zijn gegroeid aan het snoer van spoor en weg. Ze kunnen worden getypeerd als 'bereikbare dorpen in het landschap'. Het is vanzelfsprekend dat deze eigenheid meegenomen wordt in de keuze voor klimaatadaptatieve maatregelen.

RISICO'S

Deze klimaatadaptatiestrategie en het uitvoeringsprogramma voeren we deels uit met de regio Alkmaar en het hoogheemraadschap. Het hoogheemraadschap sluit dit traject als laatste af met een bestuurlijk besluit op 9 juni 2021, nadat alle 28 gemeentes in de totale regio Noorderkwartier ingestemd hebben. Daarna wordt de subsidie voor de fysieke uitvoeringsprojecten aangevraagd die we regionaal in moeten dienen.

Als besluit 1 niet wordt aangenomen dan kunnen we niet volgens de opgestelde strategie en uitvoering gaan werken. Dan voldoen we dus niet aan de landelijke planverplichting. Daarnaast hebben we met deze strategie en uitvoeringsagenda een betere uitgangspositie in de onderhandeling met ontwikkelaars. De te doorlopen procesactiviteiten uit paragraaf 4.1 gaan dat nog meer versterken. Het echte risico is dat klimaatadaptief werken nodig is om schades door klimaatverandering tegen te gaan. Er wordt verwacht dat we met ons klimaat richting Bordeaux gaan, en daar zijn we nu niet op ingericht. De kosten voor herstelschade of in een later stadium aanpassen van de openbare ruimte is veel duurder dan vanaf nu klimaatadaptief mee te koppelen met bestaande projecten.

Als besluit 2 niet aangenomen wordt, dan kunnen we de subsidie niet aanvragen.

FINANCIËN

Voor het nu voorliggende raadsvoorstel is geen budget nodig. Op basis van deze voorstellen kunnen subsidies aangevraagd en toegekend worden vanuit de impulsregeling. Dan levert het geld op.

De lasten voor de procesactiviteiten genoemd in paragraaf 4.1 van het rapport klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda regio Alkmaar worden nog nader bepaald. Hier wordt in een separaat college- en raadsvoorstel later verder op in gegaan.

De extra klimaatadaptieve lasten voor de fysieke projecten zullen worden meegenomen bij de goedkeuringsaanvragen van de projecten.

Een groot deel van de klimaatadaptatiekosten kunnen worden gedekt uit de rioolheffing. De kosten die niet water gerelateerd zijn, worden begroot als extra klimaatadaptieve lasten. Hiervoor is nu nog geen dekking aanwezig in de begroting van Heiloo.

Parallel aan dit raadsvoorstel biedt het college ook een raadsvoorstel aan voor een plusambitie klimaat. Daar staan wel voorstellen met begroting in waaronder enkele klimaatadaptieve maatregelen, bedoeld om te verwerken in de kadernota.

Subsidieprogramma Impulsregeling

Het Rijk heeft voor de uitvoering van klimaatbestendige projecten het subsidieprogramma Impulsregeling ingesteld. Deze regeling co-financiert uitvoeringsprojecten in bestaand gebouwd gebied, maar is niet bedoeld om grootschalig achterstallig onderhoud te financieren.

De cofinanciering houdt in dat het Rijk 1/3 van de uitvoeringskosten van klimaatadaptatiemaatregelen in de openbare ruimte betaalt. Voor de samenwerkingsregio Noorderkwartier (28 gemeentes en het hoogheemraadschap) is een subsidie beschikbaar van €11,7 miljoen. Dit bedrag wordt verdeeld aan de hand van inwoneraantallen per gemeente en projecten.

Subsidie kan worden aangevraagd tot en met eind 2023 en de uitvoering van de gesubsidieerde maatregelen dient uiterlijk eind 2027 gereed te zijn. Een voorwaarde is dat de noodzaak van de klimaatadaptatiemaatregelen kan worden onderbouwd door middel van de strategie en uitvoeringsagenda. Om deze reden zijn van alle gemeenten de reeds geplande projecten tot en met 2024 opgenomen, waar een grote ruimtelijke ingreep plaatsvindt.

Een andere voorwaarde voor de regeling is dat gemeenten en/of deelregio's niet individueel subsidie kunnen aanvragen. De aanvraag dient op Noorderkwartierniveau te gebeuren. De coördinatie van de subsidieaanvraag ligt om deze reden bij het hoogheemraadschap. HHNK bundelt van alle 28 gemeenten de uitvoeringsagenda's en stelt deze vast in de vergadering van het algemeen bestuur op 9 juni 2021.

Zodra bekend is hoe hoog de subsidie voor Heiloo zal zijn, dan wordt dit opgenomen in de financiële administratie.

DUURZAAMHEID

Klimaatadaptatie betekent duurzaam omgaan met je leefomgeving en potentiële schade door klimaatverandering tegengaan. Daarbij is de klimaatadaptatiestrategie gericht op het werk met werk maken, de straat openmaken als het nodig is voor werkzaamheden t.b.v. weg, verkeer en/of riool. Ook wordt er samengewerkt in het programmateam Klimaat om andere

klimaatpijlers tegelijk zoveel mogelijk mee te nemen. Er ligt bijvoorbeeld een mooie koppeling met energietransitie als mensen benaderd worden voor het verduurzamen van hun woning.

PARTICIPATIE

- Diverse stakeholders. In het voor- en najaar 2020 zijn klimaatdialogen georganiseerd met diverse organisaties zoals andere gemeentes, het hoogheemraadschap, provincie, agrariërs, natuurverenigingen, Nutsbedrijven, onderwijs, zorg en woningcorporaties. Daar werd gesproken over de risico's van klimaatverandering, potentiële oplossingen en prioriteiten.
- In januari 2021 is er een digitale bewoners enquête gehouden over de gevolgen van klimaatverandering en hoe de bewoners daarover denken. Het betrof vragen over de risico's, over de rol van de gemeente en over de rol van bewoners zelf om de gevolgen tegen te gaan. In Heiloo hebben 138 bewoners de enquête ingevuld. Uitkomsten van de enquête:
 - o Als belangrijkste drie items kwamen naar voren respectievelijk wateroverlast, droogte en hitte.
 - o Ook een beetje meer bladeren en gemaaid gras laten liggen vinden de meesten wenselijk, tegen verdamping en verdroging van groen.
 - o De meeste bewoners zijn ook bereid om zelf klimaatadaptieve maatregelen te nemen in de tuin.
- Op 26 januari 2021 is er gesproken met het Inwonerspanel Klimaat van de BUCH. Daar kwamen enkele geïnteresseerde vragen uit over projecten en over groenonderhoud bij hitte en droogte. Dat is inderdaad een onderdeel van klimaatadaptatie dat geborgd moet worden in de organisatie.
- De portefeuillehouder is in dit traject meermalen meegenomen bij portefeuillehoudersgesprekken. De raad is over dit traject op de hoogte gebracht via de klimaatnieuwsbrief in februari en via de BUCH brede raadsinformatieavond op 17 februari 2021.

UITVOERING, PLANNING EN ORGANISATIE

Na positieve besluitvorming op deze klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsprogramma, wordt dit plan verder uitgewerkt tot een lokale uitvoeringsagenda waarin de procesactiviteiten, de projecten en kosten concreter gemaakt worden. Dit komt eind 2021 ter besluitvorming naar de raad. Daarnaast staan in de uitvoeringsagenda voor 2021 t/m 2024 diverse procesactiviteiten benoemd die we uitvoeren, bijvoorbeeld klimaatadaptieve bouwrichtlijnen en regels voor bestaande en nieuwbouw om aan ontwikkelaars mee te geven. Ook staan er fysieke projecten in die klimaatadaptief uitgevoerd worden. Hier vragen we ook subsidie voor aan bij het rijk, de impulsregeling.

Daarbij gaan we de effectiviteit van het klimaatadaptatiebeleid monitoren. Deze kunnen we verwerken in een Plan Do Check Act monitoringscyclus die aansluit op de bestaande cyclus van de gemeentelijke organisatie. Daarmee kunnen we het college en de raad op de hoogte houden zodat zij eventueel bij kunnen sturen. In 2025 maken we een nieuw plan met aangepaste strategie en uitvoeringsprogramma dat in 2026 van start kan gaan.

BIJLAGEN

1. Klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda regio Alkmaar

2. Infographic proces tot klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda regio Alkmaar

ACHTERLIGGENDE DOCUMENTEN

n.v.t.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Heiloo

Mevrouw F.H.W. de Jong MSc MCD
secretaris

De heer T.J. Romeyn
burgemeester

-